

Cuvînt de început

Grija partidului și guvernului nostru față de teatru și problemele sale s-a manifestat constant și constructiv de-a lungul anilor scurși de la eliberarea noastră de sub regimul antipopular fascist. Ea a fost materializată prin zecile de lăcașe teatrale, fondate pretutindeni în țară, prin condițiile, necunoscute în trecut, create slujitorilor scenei în vederea desăvîșirii măiestriei lor, prin orizontul larg deschis teatrului românesc spre împlinirea celor mai avîntate idealuri artistice. Aceeași grijă își găsește astăzi, prin apariția revistei „Teatrul”, o nouă formă de concretizare.

Deși multe la număr, încercările de a înmănușia în paginile unei singure publicații condeiele celor care și-au făcut din teatru o cauză scumpă n-au cunoscut totuși viață lungă. „Gazeta Teatrului Național”, apărută cu mai bine de un secol în urmă (1835), una din primele strădanii spre întemeierea unei publicații teatrale permanente, și-a suspendat după câteva numere apariția, prevestind prin dispariția ei și destrămarea societății Filarmonica, inițiativa și organizatoarea primei școli de artă teatrală și dramatică în țara românească.

De atunci s-au scurs ani mulți în care alternau după bătaia vinturilor politicianiste avinturile și poticnirile strădaniilor pentru dezvoltarea teatrului nostru. În acești ani, pe lângă clasicii dramaturgiei noastre, pe lângă marii dascăli ai artei scenice, au apărut și marii inițiatori și îndrumători ai criticii noastre teatrale (N. Filimon, C. A. Rosetti, M. Eminescu, I. L. Caragiale etc.). Dar scrisul și îndrumările lor au fost curind date uitării și, cu rare dar valoroase excepții, în locul lor au apărut în acești ani puzderie de fițiuci intitulate fățarnic de editorii lor, reviste de teatru. Slova acestora era mai curind menită să însoțească explicativ fotografiile „vedetelor” publicate, sau să relateze unei lumi care căuta în teatru plăceri ieftine, cancanurile și anecdotele de culise. Chiar și acele publicații în fruntea cărora se așezau slujbași cinstiți și devotați artelor nu au putut rezista presiunii publicului salonard al epocii și au fost nevoite a-i face concesii peste concesii, sfîrșind în cele din urmă prin a nu se putea deosebi de vremelnicele foi colportoare de cancanuri.

Reflectînd încă de la începuturile sale realitatea și moravurile sociale în imagini artistice, teatrul aduce o contribuție însemnată în dezvoltarea conștiinței sociale. Între scenă și public nu se află decît rampa. Contactul acesta nemijlocit între omul viu, în mișcare și acțiune, de pe scenă, și masele din sala de spectacol, conferă teatrului o răspundere deosebită.

În același timp, arta teatrală, complexă prin însăși alcătuirea ei, oferă o vastă arie de probleme și idei care pretind o tribună în care să fie dezbătute.

Fenomenul teatral e complex, împletind într-un tot sudat și armonios discipline și genuri artistice deosebite, temperament și caractere felurite, sfere de activitate deosebite. Oricât de multe ar fi la număr, oricât de variate, spectacolul teatral nu se poate naște decît prin înmănunchierea lor, prin sinteza lor.

Iată de ce unei reviste de teatru îi incumbă preocuparea consecventă și adîncită pentru fiecare din etapele hotărîtoare ale înapoiării fenomenului teatral, ținînd seama de însușirea celor mai bune tradiții ale mișcării artei autohtone și universale, precum și de necesitatea valorificării și îmbogățirii acestora în lumina învățaturii marxist-leniniste.

În răstimpul anilor care au trecut de la eliberarea țării noastre, scriitorii-dramaturgi și artiștii scenei, îmbogății cu concepția materialismului dialectic și istoric, au prilejuit mișcării noastre teatrale realizări și succese deosebite. Dramaturgia noastră contemporană, dramaturgia construirii socialismului, este slujită deopotrivă de scriitori care s-au manifestat și înainte de al doilea război mondial, dar a căror creație s-a înnoit în contact cu această concepție, ca și de dramaturgi al căror debut și a căror dezvoltare s-au petrecut sub semnul marilor transformări pe care le trăim.

Același lucru și cu artiștii scenei: moștenirea lăsată de un Davila, Nottara, Gusty a fost preluată de actorii și regizorii noștri și dezvoltată sub înriurirea binefăcătoare a exemplului și îndrumărilor marelui Stanislavski.

Este știut că elementul de bază al teatrului îl formează textul literar, piesa. La înflorirea teatrului românesc de azi nu se poate ajunge decît, în primul rînd, printr-o îmbogățire a repertoriului original, a literaturii dramatice originale, care să aducă pe scenă oamenii și problemele timpului nostru.

„Multe dintre temele mari și dintre aspectele fundamentale ale luptei eroice a poporului muncitor pentru construirea socialismului, ca și din istoria ultimelor decenii”, așa cum arată Raportul celui de al II-lea Congres al partidului nostru, „nu și-au găsit oglindirea în literatură și artă decît în slabă măsură.”

Scriitorii de teatru trebuie să se simtă în mod deosebit vizați de aceste cuvînte.

De la text la spectacol, drumul realizării artistice este lung și greu. Între aceste momente ale creației, se desfășoară o muncă nespuse de interesantă, hotărîtoare pentru arta teatrală. Actorul, regizorul și scenograful sînt chemați să dea viață pe scenă plămuirilor autorului. Concepția care stă la baza realizării lor, metodele cu ajutorul cărora se efectuează această muncă de creație, elementele materiale constitutive sau auxiliare — de la decor pînă la ilustrația muzicală —, toate aceste etape creatoare — de la lectura piesei la spectacol — sînt probleme de seamă, care se impun de asemenea atenției noastre. Iar alături de ele, firește, în cel mai înalt grad, ne interesează omul de teatru: actorul, regizorul, tehnicianul, etica lui profesională, nivelul lui cultural și ideologic, condițiile lui de viață și de muncă.

Ne dăm seama că aportul criticii teatrale de pînă azi, care ar fi trebuit să se ocupe cu spirit de răspundere și serioasă pregătire teoretică de spectacolele din Capitală, ca și de cele din restul țării, a fost insuficient. El s-a caracterizat în oarecare măsură printr-o plată sau superficială luare în considerare a creației dramatice și scenice.

Documentele Congresului al II-lea au subliniat sarcina luptei împotriva tendinței de a simplifica realitatea, împotriva schematismului și a nivelării în materie de creație, a încadrării ei mecanice în tipare scolastice.

A crescut mult exigența artistică a publicului nostru. Odată cu creșterea nivelului

ideologic al oamenilor noștri de teatru, se resimte și creșterea străduinței lor pentru realizări de înaltă valoare artistică.

Înțelegerea fenomenului teatral de azi nu se poate lipsi de o cercetare critică a trecutului. De la originile sale și pînă astăzi, teatrul a fost expresia concepției de viață a oamenilor în diferite epoci. Lărgindu-și treptat mijloacele, profitînd din plin de noile cuceriri ale civilizației umane, el a ținut pasul cu spiritul și tehnica omului. Imbogățindu-și galeria de tipuri umane și înfățișînd din plin marea gamă a sentimentelor umane, drama — în sensul larg al cuvîntului — a oglindit aspectele vieții sociale, a adus pe scenă oameni vii și a pus în dezbaterē problemele zilei. Iată de ce, revista noastră va urmări această evoluție, publicînd studii de istorie și de valorificare critică a feluritelor aspecte cunoscute de-a lungul vremii de arta teatrală.

Tradițiile teatrului nostru trebuie, în primul rînd, înțelese, valorificate. În acest scop, „Teatrul” își ia sarcina să publice statornic memorii, scrisori, documente arhivistice, studii și articole cu caracter istoric, toate destinate să aducă o contribuție modestă la însușirea moștenirii noastre teatrale, ca și la cunoașterea și adîncirea celei universale, pînă azi prea puțin puse la îndemîna marelui public.

„Teatrul” va manifesta tot interesul și față de fenomenul teatral de peste hotare. Realizările scenei sovietice, succesele teatrelor din țările de democrație populară, manifestările artistice progresiste de pe întregul glob vor găsi în aceste pagini o oglindire cit mai cuprînzătoare.

Problemele teatrului nu sînt ale unui grup restrîns, de elită, ci probleme ale oamenilor muncii, ale poporului, ale statului.

În lumina învățăturilor partidului, noi punem revista noastră în slujba artei care militează pentru fericirea oamenilor, pentru pace, pentru socialism.